

Sygn. akt VI GC 604/14/3

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 czerwca 2016 r.

Sąd Rejonowy w Tychach Wydział VI Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Jolanta Brzęk

Protokolant: st. sekr. sądowy Aleksandra Nyga

po rozpoznaniu w dniu 14 czerwca 2016 r. w Tychach

na rozprawie

sprawy z powództwa: Z. S. (S.)

przeciwko: (...) Sp. z o.o. w T.

o zapłatę

- 1) zasądza od pozwanego (...) Sp. z o.o. w T. na rzecz powoda Z. S. kwotę 16 069,44 zł (szesnaście tysięcy sześćdziesiąt dziewięć złotych czterdzieści cztery grosze) z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 10 lipca 2014 r. do dnia zapłaty;
- 2) zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3 221 zł (trzy tysiące dwieście dwadzieścia jeden złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;
- 3) nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 50 zł (pięćdziesiąt złotych) tytułem wydatków tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa.

SSR Jolanta Brzęk

Sygn. akt VI GC 604/13/4

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 10 lipca 2014 roku (data stempla pocztowego) powód Z. S. wniósł o zasądzenie od pozwanej (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. kwoty 16 069,44 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 10 lipca 2014 roku do dnia zapłaty oraz kosztów postępowania.

W uzasadnieniu powód wskazał, że łączyła go z pozwaną umowa agencyjna z dnia 1 kwietnia 2011 r., która następnie w dniu 6 września 2013 r. została wypowiedziana przez pozwaną bez zachowania terminu wypowiedzenia (pomimo niezastnienia do tego przesłanek). Powód przedmiotowym pozwem domagał się zapłaty kwoty 16 069,44 zł stanowiącej zaległe wynagrodzenie prowizyjne, które pozwana winna była mu wypłacić z tytułu zawartych przez niego umów z nowymi klientami w okresie trwania umowy agencyjnej łączącej strony. Powód nadto podniósł, że pozwana powyższą kwotę potwierdziła i uznała za wierzytelność wymagalną (tj. w piśmie stanowiącym odpowiedź na wezwanie do zapłaty, w którym wskazała, że dokonuje potrącenia wierzytelności powoda z wierzytelnością przysługującą wobec powoda). Powód wskazał, że wskazywana wierzytelność pozwanej nie istnieje.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. wniosła o oddalenie powództwa ponad kwotę 1 279,44 zł oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych,

Pozwana w uzasadnieniu wyjaśniła, że łączyła ją z (...) Towarzystwo (...) S.A. umowa agencyjna, na podstawie której pozwana świadczyła usługi pośrednictwa ubezpieczeniowego. Dodała, że pomiędzy powodem a pozwaną zawarta została w dniu 1 kwietnia 2011 r. umowa współpracy, na podstawie której powód wykonywał za wynagrodzeniem w imieniu pozwanej czynności agencyjne w zakresie zawierania i pośredniczenia w zawieraniu umów ubezpieczeń majątkowych i osobowych oraz ubezpieczeń na życie na rzecz zakładów ubezpieczeń. Podniosła, że współpraca ograniczała się jedynie do (...) Towarzystwo (...) S.A. Dalej wskazała, że w ramach wykonywania umowy powód otrzymywał wynagrodzenie prowizyjne z tytułu pośrednictwa w zawarciu umowy ubezpieczenia o numerze polisy (...) pomiędzy (...) Towarzystwo (...) S.A. a R. M. (1), w kwocie 14 790,00 zł. Wyjaśniła, że w wyniku podejrzenia podrobienia na w/w umowie podpisu R. M. (1), do (...) Towarzystwo (...) S.A. zgłoszona została reklamacja przez ubezpieczonego, która to została przez ubezpieczyciela uwzględniona (w oparciu o opinie biegłego grafologa, który potwierdził sfałszowanie podpisu). W konsekwencji uznania przez ubezpieczyciela umowy za niezawartą, zwrócona została ubezpieczonemu kwota pobranej od R. M. (1) składki ubezpieczeniowej. Jednocześnie (...) Towarzystwo (...) S.A. zobowiązał pozwaną do zwrotu wypłaconej na jej rzecz kwoty prowizji, z której pozwana się wywiązała. Wobec powyższego, należna powodowi prowizja, objęta żądaniem winna zostać pomniejszona o kwotę 14 790,00 zł, którą pozwany zgodnie z umową zobowiązany był zwrócić pozwanej.

W piśmie procesowym z dnia 19 grudnia 2014 r., powód wskazał, że współpraca stron obejmowała również produkty (...), co obrazuje aneks nr (...), z dnia 1 marca 2013 r. do umowy współpracy, z dnia 1 kwietnia 2011 r. Powód podniósł również, że wynagrodzenie prowizyjne z tyt. pośrednictwa w zawarciu umowy ubezpieczenia o nr (...) otrzymała M. S. gdyż to za jej pośrednictwem ubezpieczony zawarł powyższą umowę z ubezpieczycielem. Powód dodała, że w okresie kiedy została zawarta w/w umowa ubezpieczenia nie łączyła go z pozwaną umowa w zakresie sprzedaży usług ubezpieczeniowych, a wyłącznie umowa szkoleniowa. Powód nadto wskazał, że od 2002 r. razem z żoną mają ustanowioną rozdzielność majątkową małżeńską. Wobec powyższego pozwana nie miała przesłanek do dokonania potrącenia. Powód również wskazał, że kwestia rzekomego sfałszowania podpisu R. M. (2) została rozwiana, z uwagi na przeprowadzenie w postępowaniu przygotowawczym badanie jego autentyczności przez biegłego grafologa, który potwierdził, że pod polisą o nr (...) podpisał się sam ubezpieczony R. M. (1), a postępowanie w sprawie sfałszowania podpisu ubezpieczonego zakończyło się prawomocnie umorzeniem postępowania przez Prokuraturę Rejonową w Świdnicy, sygn. akt I Ds. 2370/13.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 17 kwietnia 2010 r., powód Z. S. zawarł z pozwaną (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. umowę o współpracy nr(...), na podstawie której, pozwana zleciła powodowi m. in. przygotowanie i prowadzenie szkoleń z zakresu aktualnej oferty (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T., motywowanie struktur sprzedażowych (§ 2 umowy). Przedmiotowa umowa została zawarta na czas nieokreślony (§ 4 pkt 1 umowy). Strony przyjęły, że rozwiązanie umowy jest równoznaczne z wygaśnięciem wszystkich udzielonych powodowi pełnomocnictw zarówno przez (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T., jak i Partnerów.

dowód: umowa o współpracy (k.72-73), zeznania powoda Z. S. (k. 512-515), zeznania przedstawiciela strony pozwanej T. J. (k. 515-521).

W dniu 17 kwietnia 2010 r., M. S. zawarła z pozwaną (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. umowę o współpracy nr (...), na podstawie której, na podstawie M. S. wykonywała za wynagrodzeniem w imieniu pozwanej czynności agencyjne w zakresie zawierania i pośredniczenia w zawieraniu umów ubezpieczeń majątkowych i osobowych oraz ubezpieczeń na życie na rzecz zakładów ubezpieczeń, z którymi Agent (pozwana) ma podpisaną umowę agencyjną. M. S. oświadczyła (§ 1 pkt 2 umowy), że spełnia wymogi stawiane osobom fizycznym wykonującym czynności agencyjne, określone szczegółowo przepisami ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (Dz.U. Nr 124, poz. 1154).

Do zakresu działania M. S. należało (§2 pkt 2 umowy) m.in. nawiązywanie kontaktów z potencjalnymi klientami. W oparciu o wskazaną wyżej umowę, M. S. w dniu 20 grudnia 2010 r. spisała z R. M. (1) wniosek nr (...) o zawarcie umowy ubezpieczenia (...) 2008 P. (...) - OWU-0310 potwierdzonej następnie polisą (...) (w spotkaniach uczestniczył powód Z. S.). Odpowiedzialność Ubezpieczyciela (...) Towarzystwo (...) S.A. rozpoczęła się w dniu 27 stycznia 2011 r. Składka roczna wynosiła 17 000,00 zł. Pierwszą składkę regularną wpłacił Z. M. – ojciec Ubezpieczonego. W związku z zawarciem powyższej umowy ubezpieczenia, M. S. wypłacono prowizję w kwocie 14 790,00 zł. Na skutek złożonych reklamacji przez R. M. (1) dotyczących podrobionego podpisu we wniosku nr (...) o zawarcie umowy ubezpieczenia (...) 2008 P. (...) - OWU-0310 (...) Towarzystwo (...) S.A. podjęło decyzję o uznaniu umowy o oznaczeniu (...) za niezawartą i dokonano zwrotu na rzecz R. M. (1) wpłaconej składki 17 000,00 zł. Pozwana zwróciła na rzecz (...) Towarzystwo (...) S.A. wypłaconą jej prowizję. Prowadzone pod nadzorem Prokuratury Rejonowej w Świdnicy postępowanie w kierunku podrobienia podpisu R. M. (1) na dokumencie umowy ubezpieczenia (...) 2008 P. (...) - OWU-0310 wskazało, że pod wnioskiem podpisał się R. M. (1).

dowód: akta prokuratorskie 1 ds. 2370/13, listy klientów (k.68-69 i 115-118), dane (k.71), propozycja programu inwestycyjnego (k.74,75), zeznania świadka E. Z. (k. 122-127), zeznania uzupełniające świadka E. Z. (k. 278-280), zeznania powoda Z. S. (k. 512-515), zeznania przedstawiciela strony pozwanej T. J. (k. 515-521)

W dniu 1 kwietnia 2011 r., powód Z. S. w ramach prowadzonej działalności gospodarczej pod firmą (...) zawarł z pozwaną (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. umowę współpracy, na podstawie której powód wykonywał za wynagrodzeniem w imieniu pozwanej czynności agencyjne w zakresie zawierania i pośredniczenia w zawieraniu umów ubezpieczeń majątkowych i osobowych oraz ubezpieczeń na życie na rzecz zakładów ubezpieczeń, z którymi Agent ma podpisaną umowę agencyjną. Powód oświadczył (§ 1 pkt 2 umowy), że spełnia wymogi stawiane osobom fizycznym wykonującym czynności agencyjne, określone szczegółowo przepisami ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (Dz.U. Nr 124, poz. 1154). Do zakresu działania powoda należało (§2 pkt 2 umowy) m.in. nawiązywanie kontaktów z potencjalnymi klientami, ustalenie potrzeb ubezpieczeniowych klienta, prezentowanie oferty lub ofert ubezpieczeń, o które wnioskuje klient zgodnie ze swoją najlepszą wiedzą, przygotowywanie wniosku o ubezpieczenie, sprawdzenie prawdziwości danych oraz prawidłowości wypełnionych przez klienta wniosków i innych dokumentów ubezpieczeniowych, dokonywanie przed zawarciem umowy ubezpieczenia indywidualnej oceny ryzyka, doręczenie przed zawarciem umowy klientowi obowiązujących OWU oraz uzyskanie potwierdzenia ich odbioru, wypisywanie polis w ramach zaakceptowanej przez klienta oferty, pozyskiwanie i szkolenie nowych pracowników. Powód zobowiązany był do okazywania klientowi przy pierwszej czynności pełnomocnictwa udzielonego przez pozwaną upoważniającego go do działania w jego imieniu, o którym mowa w pośrednictwie ubezpieczeniowym (§ 4 pkt. 3 umowy). Pozwana zobowiązana była (§ 5 umowy) m.in. do zgłoszenia pozwanego do rejestru agentów, o którym mowa w ustawie o pośrednictwie ubezpieczeniowym, jako osoby fizycznej przy pomocy której Agent (pозwana) wykonuje czynności agencyjne, udzielenia powodowi pełnomocnictwa do wykonywania czynności agencyjnych, określającego szczegółowo ich zakres, zapoznanie Przedstawiciela (powoda) z obowiązującymi procedurami akwizycyjnymi, Przekazania Przedstawicielowi (powodowi) odpowiednich druków polis, wniosków, ogólnych warunków ubezpieczenia, taryf składek oraz innych materiałów i dokumentów niezbędnych do wykonania niniejszej umowy, Określenia zasad sprawozdawczości obowiązujących Przedstawiciela (powoda), składania Przedstawicielowi (powodowi) do 15 - go dnia kolejnego miesiąca kalendarzowego oświadczenia zawierającego dane o należnym wynagrodzeniu za miesiąc poprzedni oraz terminowej zapłaty wynagrodzenia Przedstawiciela (powoda), Organizowania dla Przedstawiciela (powoda) szkoleń w zakresie obsługi ubezpieczeń i oferowanych produktów ubezpieczeniowych, Sprawowania nadzoru nad działalnością Przedstawiciela (powoda). Strony w § 6 umowy przyjęły, że tytułem wynagrodzenia za wykonane czynności, pod warunkiem podpisania przez klienta polis i zapłacenia składki oraz otrzymaniu przez Agenta (pозwaną) wynagrodzenia z tytułu zawarcia danej umowy, Przedstawiciel (powód) otrzyma wynagrodzenie stanowiące prowizję od wynagrodzenia otrzymanego przez Agenta (pозwaną) od zakładu ubezpieczeń z tytułu umowy zawartej w wyniku działalności Przedstawiciela (powoda). Wysokość prowizji określała „Tabela wynagrodzeń” stanowiąca załącznik nr 1 do umowy. Strony dalej przyjęły, że wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1, płatne będzie miesięcznie na podstawie faktur VAT lub rachunków wystawionych przez Przedstawiciela (powoda) w terminie do 20 dnia kolejnego miesiąca kalendarzowego, w terminie

14 dni od daty doręczenia faktury lub rachunku, przelewem na rachunek bankowy Przedstawiciela (powoda). Strony w § 6 pkt 5 umowy przyjęły, że w przypadku wykonania przez klienta prawa odstąpienia od umowy ubezpieczenia zawartej przy udziale powoda w terminie 60 dni od daty jej zawarcia, przedstawiciel (powód) zobowiązany będzie do zwrotu wynagrodzenia otrzymanego w związku z zawarciem takiej umowy w terminie 14 dni od daty otrzymania stosownego wezwania. Agenta (pозwana) uprawniony będzie do potrącenia kwoty podlegającej zwrotowi z następnego wynagrodzenia należnego przedstawicielowi (powodowi). Przedstawiciel (powód) zobowiązany był również do zwrotu prowizji także w sytuacji, w której zakład ubezpieczeń zażąda zwrotu prowizji w związku z nienależytym wykonaniem umowy przez Przedstawiciela (powoda), naruszeniem przez niego prawa lub dobrych obyczajów.

Strony zgodnie w umowie przyjęły (§ 7 pkt 15), że na powoda zostaje przeniesione prawo do prowizji aktywów w zakresie przysługującym M. S. w chwili rozwiązania z nią umowy.

Strony przedmiotową umowę zawarły na czas nieokreślony (§9 pkt 1 umowy). Umowa wchodzi w życie z dniem jej zawarcia, nie wcześniej jednak aniżeli z dniem wpisania przedstawiciela (powoda) do rejestru agentów jako osoby wykonujące czynności agencyjne. Każda ze stron umowy była uprawniona do rozwiązania wypowiedzenia umowy z zachowaniem ustawowych terminów wypowiedzenia (§9 pkt 1 umowy). Każdej ze stron umowy przysługiwało prawo rozwiązania wypowiedzenia umowy bez zachowania terminów wypowiedzenia z powodu niewykonania lub nienależytego wykonania postanowień niniejszej umowy przez drugą stronę (§9 pkt 3 umowy). W przypadku rozwiązania wygaśnięcia niniejszej umowy:

- a) Przedstawiciel winien zwrócić Agentowi dokument pełnomocnictwa oraz wszystkie wydane mu druki, materiały i inne dokumenty pobrane w związku z zawarciem niniejszej umowy w terminie 3 dni od daty rozwiązania umowy,
- b) Umowy ubezpieczenia zawarte za pośrednictwem Przedstawiciela i pozyskanych przez niego nowych Przedstawicieli pozostają w portfelu Agenta.

dowód: umowa współpracy (k.9-12), deklaracja wekslowa (k.13), tabele wynagrodzeń (k.38-44), zeznania powoda Z. S. (k. 512-515), zeznania przedstawiciela strony pozwanej T. J. (k. 515-521)

Pozwana (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. pismem z dnia 6 września 2013 r. poinformowała powoda Z. S., iż (...) Towarzystwo (...) S.A. wyrejestrowała go w trybie natychmiastowym z rejestru Komisji Nadzoru Finansowego jako Osoby wykonującej czynności agencyjne (OWCA), co skutkowało utratą pełnomocnictwa do wykonywania czynności agencyjnych na rzecz (...) Towarzystwo (...) S.A. Towarzystwo (...) powyższą decyzję uzasadniało utratą zaufania do powoda spowodowaną licznymi reklamacjami (tj. 33), w których zawarto szereg zarzutów m.in. wprowadzania w błąd co do warunków umów.

Pozwana w związku z powyższym wypowiedziała w trybie natychmiastowym łączącą ją umowę współpracy nr (...) z dnia 1 kwietnia 2011 r. z powodem Z. S..

Powodowi z tyt. wykonania w/w umowy (zawarcia nowych umów) przysługuje od pozwanej wynagrodzenie prowizyjne w kwocie 13 340,00 zł oraz kwota 2 729,44 zł tyt. prowizji od aktywów. Pozwana powyższej kwoty powodowi nie zapłaciła. Powód wezwał pozwaną do zapłaty. Pozwana złożyła powodowi oświadczenie o potrąceniu powyższej kwoty.

dowód: wypowiedzenie (k.14), tabele wynagrodzeń (k.38-44), pismo z dnia 27 stycznia 2014 r. (k.45-46), umowa współpracy (k.9-12), deklaracja wekslowa (k.13), wypowiedzenie (k.14), pismo z dnia 25 marca 2014 r. (k.47-52), pismo z dnia 26 czerwca 2014 r. (k.18-20), pismo do naczelnik urzędu skarbowego (k.85), zeznania świadka M. Ż. (k.127-129), pismo z dnia 16 grudnia 2013 r. (k.150-151), kopie reklamacji wraz z pismem przewodnim (k.166 – 251), płyta CD (k.252), wydruk emaila z dnia 10 września 2013 r.(k. (...)), kopie reklamacji wraz z pismem przewodnim (k.304 – 414), zeznania świadka N. P. na nośniku CD (k. 434), transkrypcja zeznań świadka N. P. (k.466-476), zeznania świadka J. K. (k. 510-512), zeznania przedstawiciela strony pozwanej T. J. (k. 515-521).

Powód Z. S. i jego żona M. S., od 16 sierpnia 2002 r. zawarli umowę majątkową małżeńską, w której ustanowili rozdzielność majątkową małżeńską.

dowód: akt notarialny o umowie majątkowej małżeńskiej (k.76 -76 verte),

Powyższe ustalenia poczynione zostały w oparciu o powołane dowody z dokumentów, które Sąd uznał za wiarygodne w całości. Należy podkreślić, że powołana dokumentacja, pomimo iż pochodziła z różnych źródeł, przedstawiała spójny obraz przebiegu wydarzeń, który był prawdopodobny w świetle zasad logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków: J. K. (k.510-512), M. Ż. (k.127-129), E. Z. (k. 122-127 i 278-280) oraz powoda Z. S. (k.512-515) uznając je za w pełni wiarygodne, logiczne, konsekwentne, spójne oraz zgodne z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie.

Jeżeli chodzi o zeznania świadka N. P. (k.434 i 466-476) oraz zeznania przedstawiciela strony pozwanej T. J. (k.515-521) to Sąd dał im wiarę jedynie częściowo. Sąd nie dał wiary ich zeznaniom odnośnie twierdzeń, że powód podpisał wniosek o zawarcie umowy ubezpieczenia z R. M. (1). Były one niewiarygodne w świetle pozostałych zeznań świadków i strony powodowej oraz dowodów z dokumentów.

Sąd natomiast nie dał wiary zeznaniom świadka R. M. (1) w części w jakim wskazywał on, że podpisy na wniosku o zawarcie umowy ubezpieczenia nie należą do niego. Przeczy temu materiał zgromadzony w sprawie, a w szczególności wyniki prowadzonego pod nadzorem Prokuratury Rejonowej w Świdnicy dochodzenie w kierunku podrobienia podpisu R. M. (1) na dokumencie umowy ubezpieczenia (...) 2008 P. (...) -OWU-0310, które wykazało, że pod wnioskiem o zawarcie umowy ubezpieczenia podpisał się sam R. M. (1).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo wytoczone w niniejszej sprawie przez Z. S. przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Powód Z. S. w przedmiotowej sprawie domagał się od pozwanej (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. zapłaty kwoty 16 069,44 zł, stanowiącej zaległe wynagrodzenie prowizyjne z tytułu zawartych przez niego umów z nowymi klientami w okresie trwania umowy łączącej strony.

Pozwana (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. natomiast zakwestionowała roszczenie powoda Z. S. ponad kwotę 1 279,44 zł, wskazując, że dokonała potrącenia w kwocie 14 790,00 zł w związku niedopełnieniem przez powoda obowiązków, których skutkiem było rozwiązanie umowy przez ubezpieczonego z (...) Towarzystwo (...) S.A. Towarzystwo (...) oraz zwrot pobranej składki ubezpieczeniowej co zrodziło po jej stronie obowiązek zwrotu pobranej przez nią prowizji, którą otrzymał powód. W związku z powyższym powstała wierzytelność pozwanej (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. w stosunku do powoda opiewająca na kwotę 14 790,00 zł, która została potrącona z wierzytelnością powoda.

Poza sporem w sprawie było, że powodowi Z. S. z tyt. wykonania umowy współpracy łączącej go ze stroną pozwaną (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. (tj. zawarcia nowych umów ubezpieczeniowych) przysługiwało od strony pozwanej zaległe wynagrodzenie prowizyjne w kwocie 13 340,00 zł oraz kwota 2 729,44 zł tyt. prowizji od aktywów, tj. łącznie kwota 16 069,44 zł. Powyższa kwota została przez stronę pozwaną w pełnej wysokości potwierdzona i uznana za wierzytelność wymagalną.

Spornym natomiast było czy pozwanej (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. przysługuje wierzytelność w stosunku do powoda Z. S., która mogłaby zostać potrącona z wierzytelnością powoda.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że z treści umowy wynika, że strony łączyła umowa agencyjna określona w art. 758 k.c. do (...) k.c.

Umowa agencyjna jest umową dwustronną, dwustronnie kwalifikowaną podmiotowo i dwustronnie handlową (profesjonalną) Ponadto należy do umów konsensualnych, do jej zawarcia bowiem wystarczające jest złożenie zgodnych oświadczeń woli przez strony. Jest też umową odpłatną, a przy tym zaliczana jest do umów wzajemnych, w których zasadą jest ekwiwalentność świadczeń stron. Do cech tej umowy należy też trwałość, kreuje ona bowiem stosunek prawny o charakterze ciągłym, zachowania stron zgodne z treścią umowy mają albo charakter stały, albo powtarzający się. Jest przy tym umową opartą na szczególnym zaufaniu pomiędzy stronami (por. J. Kufel, Umowa agencyjna, Warszawa–Poznań 1977, s. 25 i n.; T. Wiśniewski, Umowa agencyjna według kodeksu cywilnego, Warszawa 2001, s. 32 i n.). Ponadto jest to umowa o świadczenie usług, w odniesieniu do której trudno jest jednoznacznie stwierdzić, czy tworzy zobowiązanie rezultatu, czy też zobowiązanie starannego działania, choć wydaje się, że przeważają w niej elementy zobowiązania starannego działania (odmiennie wyrok SA w Warszawie z dnia 20 kwietnia 2012 r., VIACa 1395/11, LEX nr 1171443, zgodnie z którym umowa agencyjna ma charakter umowy rezultatu). Wreszcie wskazać można na podobieństwo konstrukcji umowy agencyjnej do umowy zlecenia (por. J. Jezioro (w:) E. Gniewek, P. Machnikowski, Komentarz, 2013, s. 1290; M. Piekarski (w:) Komentarz, t. II, 1972, s. 1570; A. Szpunar (w:) System prawa cywilnego, t. III, cz. 2, s. 647), stąd należy postulować stosowanie do umowy agencyjnej w sprawach nieuregulowanych w drodze analogii przepisów o zleceniu.

Jak wynika z par. 2 umowy zawartej pomiędzy stronami postępowania w dniu 01.04.2011 r. : Agent – pozwana w ramach prowadzonej przez nią działalności gospodarczej powierza Przedstawicielowi – powodowi, a Przedstawiciel w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej zobowiązuje się do wykonywania, za wynagrodzeniem w imieniu Agentu czynności agencyjnych w zakresie zawierania umów ubezpieczeń majątkowych i osobowych na życie na rzecz zakładów ubezpieczeń, z którymi Agent na podpisaną umowę agencyjną. Z treści umowy wynika, że wypełnione zostały warunki umowy opisanej w art. 758 k.c. Roszczenie pozwu wynika z łączącej strony umowy, która została rozwiązana. Na rozliczenia pomiędzy stronami wpłynęło potrącenie prowizji za umowę zawartą z jednym z klientów.

Należy wyjaśnić, że zgodnie z art. 498 § 1 i 2 k.c. gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym. Wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej. W myśl art. 499 k.c. potrącenia dokonuje się przez oświadczenie złożone drugiej stronie. Oświadczenie ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe. Nadto by mogło dojść do potrącenia, spełnione być muszą łącznie cztery przesłanki:

- wzajemność wierzytelności,
- jednorodzaowość świadczeń,
- wymagalność wierzytelności,
- zaskarżalność wierzytelności.

W przedmiotowej sprawie wierzytelność, którą potrąciła pozwana w ocenie Sądu nie spełniała powyższych przesłanek. Istota potrącenia polega na dokonaniu kompensacji, w sytuacji gdy dwie osoby są wzajemnie w stosunku do siebie dłużnikami i wierzycielami (por. brzmienie art. 498 § 1 in principio k.c.). By mogło dojść do kompensaty, istnieć muszą więc dwie wierzytelności, dalej owe wierzytelności przysługiwać muszą dwom różnym osobom, w końcu każda z tych osób musi być jednocześnie wierzycielem i dłużnikiem w stosunku do siebie. Jak się podkreśla – nie ma znaczenia, kiedy dochodzi do powstania wzajemności wierzytelności. Natomiast istotnym jest, by istniała ona w chwili dokonywania kompensacji (K. Zagrobelny (w:) Kodeks..., s. 893; K. Zawada (w:) Kodeks..., s. 110).

Podkreślić należy, że pozwana nie wykazała, aby przysługiwała jej wobec powoda jakakolwiek wierzytelność. W ocenie Sądu wierzytelność na jaką pozwana się powołuje nie istnieje.

Z materiału zgromadzonego w sprawie wynika, że wynagrodzenie prowizyjne z tytułu pośrednictwa w zawarciu umowy ubezpieczenia o nr (...) pomiędzy (...) Towarzystwo (...) S.A. a R. M. (1) otrzymała małżonka powoda M. S., a nie powód, gdyż to za jej pośrednictwem R. M. (1) zawarł powyższą polisę. Co więcej w tym okresie jedynie M. S. miała pełnomocnictwo pozwanej do zawierania przedmiotowych umów z klientami, które wynikało z umowy o współpracę nr (...) z dnia 17 kwietnia 2010 r. Należy zaznaczyć, że w tym okresie gdy została zawarta w/w polisa, powoda łączyła ze stroną pozwaną jedynie umowa szkoleniowa (...) z dnia 17 kwietnia 2010 r.

Wart odnotowania jest również fakt, że Strony zgodnie w umowie o współpracę przyjęły (§ 7 pkt 15), że na powoda zostaje przeniesione prawo do prowizji aktywów w zakresie przysługującym M. S. w chwili rozwiązania z nią umowy.

Zatem powód po swojej żonie miał przeniesione na niego jedynie prawo do aktywów i prowizji za obsługę klientów, a nie prowizji sprzedażowej, ponieważ jak wynika z samej umowy prowizja sprzedażowa jest jednorazowa i wypłacana jest na początku.

Co ważne żaden punkt umowy współpracy z dnia 1 kwietnia 2011 r. nie wskazuje na przejęcie przez powoda również zobowiązań swojej żony wynikających z łączącej jej z pozwaną umowy nr (...) z dnia 17 kwietnia 2010 r. Nadto pozwana wskazując, że to powód otrzymał wynagrodzenie prowizyjne z zawartej z R. M. (1) umowy o nr (...), powinna to wykazać.

Należy wskazać, że zgodnie z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na stronie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Uwzględniając treść art. 6 k.c. trzeba stwierdzić, że do osoby występującej z pozwem należy udowodnienie faktów pozytywnych, które stanowią podstawę powództwa, gdyż z faktów tych wywodzi ona swoje prawo. Do przeciwnika natomiast należy wykazanie okoliczności niweczących to prawo lub uniemożliwiających jego powstanie (wyrok SN z dnia 19 listopada 1997 r. I PKN 375/97). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.) (wyrok SN z dnia 17 grudnia 1996 r. I CKU 45/96). Innymi słowy na powodzie spoczywa ciężar udowodnienia faktów uzasadniających jego roszczenie, a na stronie pozwanej obowiązek udowodnienia okoliczności uzasadniających jej wnioski o oddalenie powództwa.

Pozwana jednak nie przedstawiła żadnego dowodu, tj. dokumentu księgowego, który potwierdzałby, że to powód otrzymał wynagrodzenie prowizyjne z umowy zawartej z R. M. (1). Na marginesie należy wskazać, że powód i jego żona M. S., od 2002 r. mają ustanowioną rozdzielność majątkową małżeńską. Należy uznać, że nawet jeżeli wypłata prowizji z polisy M. została przelana na konto powoda, to brak podstaw, aby obciążać powoda zwrotem tej prowizji, ponieważ powód przejął zgodnie z umową tylko aktywa po M. S..

Wobec powyższego dokonanie potrącenia przez pozwaną z wynagrodzenia przysługującego powodowi było niedopuszczalne wobec braku istnienia wierzytelności pozwanej wobec powoda.

Abstrahując jednak od powyższego nawet gdyby przyjąć, że to powód był osobą wykonującą czynności agencyjne na rzecz pozwanej z R. M. (1) przy zawarciu umowy ubezpieczenia o nr (...) oraz otrzymał wynagrodzenie prowizyjne to z materiału zgromadzonego w sprawie wynika, że przy zawieraniu umowy z R. M. (1) nie doszło po stronie osoby wykonującej czynności agencyjne do niedopełnienia obowiązków czy też działania przestępczego na szkodę (...) Towarzystwo (...) S.A. polegającego na dopuszczeniu się przez powoda sfalszowania podpisu klienta pod umową.

Należy wskazać, że zarzuty te nie znalazły potwierdzenia, a prowadzone pod nadzorem Prokuratury Rejonowej w Świdnicy dochodzenie w kierunku podrobienia podpisu R. M. (1) na dokumencie umowy ubezpieczenia (...) 2008 P. (...) -OWU-0310, wykazało, że pod wnioskiem o zawarcie umowy ubezpieczenia podpisał się sam R. M. (1).

Wobec powyższego Towarzystwo (...) S.A. podjęło decyzję o uznaniu umowy o oznaczeniu (...) za niezawartą i dokonało zwrotu na rzecz R. M. (1) wpłaconej składki 17 000,00 zł, w oparciu o niepotwierdzone zarzuty R. M. i na

skutek arbitralnej decyzji. W takiej sytuacji skoro Towarzystwo postanowiło uznać umowę z tym klientem za niebyłą w celu dbania o wizerunek firmy, to nie może obciążać kosztami takich decyzji agentów.

Reasumując strona pozwana powinna zindywidualizować swoją wierzytelność, skonkretyzować jej zakres przedstawiony do potrącenia z wierzytelnością powoda, wskazać przesłanki jej powstania, wymagalności i wysokości oraz dowody w celu ich wykazania (tak SA w Białymstoku w sprawie o sygn. akt I ACa 134/13).

W ocenie Sądu pozwana nie wykazała tych istotnych elementów.

Należy również wskazać, że dla wywołania skutków potrącenia w postaci umorzenia wierzytelności, konieczna jest wymagalność wierzytelności potrącającego, albowiem umorzenie może nastąpić nie wcześniej niż w momencie, gdy wierzytelności staną się wymagalne - tak: wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 30 stycznia 2013 r., I ACa 1385/12, LEX nr 1322889; zob. też wyrok Sądu Najwyższego z 21 listopada 2007 r., I CSK 270/07, LEX nr 530614).

Zdaniem Sądu nie mogło w niniejszej sprawie dojść do potrącenia wierzytelności wskazanych w sprzeciwie a to już z uwagi na brak przesłanki wzajemności wierzytelności po stronie należności pozwanego.

W ocenie Sądu dla skuteczności oświadczenia o potrąceniu konieczna jest ściśle określona sekwencja wydarzeń, gdzie obowiązek spełnienia świadczenia będący wynikiem wymagalności roszczenia wyprzedza zrealizowanie przez wierzyciela prawokształtującego uprawnienia, jakim jest oświadczenie o potrąceniu (por. np. (zob. np. z orzecznictwa do art. 455 k.c.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2006 r., II CSK 293/06, LEX nr 453147; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 1999 r., sygn. akt III CKN 474/98, LEX nr 518079; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 30 stycznia 2013 r., I ACa 1385/12, LEX nr 1322889).

W konsekwencji złożenie przez pozwanego oświadczenia o potrąceniu - tak jak to miało miejsce w niniejszej sprawie - nie mogło odnieść zamierzonego przez stronę dokonującą potrącenia skutku.

W świetle powyższego chybione są rozważania zaprezentowane w sprzeciwie przez stronę pozwaną.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd zasądził całość roszczenia zgodnie z żądaniem pozwu, ponieważ powód wykazał jego zasadność i wysokość.

W zakresie natychmiastowej wykonalności z urzędu z art. 333 par. 1 pkt 2 k.p.c. Sąd nie orzekł tego rygoru, ponieważ co prawda pozwany nie zaprzeczył roszczeniu pozwu co do kwoty 1 279,44 zł to jednak nie uregulował jej, a także brak było gotowości do jej uregulowania wobec negatywnych emocji pomiędzy stronami. W wyroku orzeczono więc całość roszczenia pozwu wraz z odsetkami.

O odsetkach orzeczono w oparciu o art. 481 § 1 kc.

O kosztach postępowania orzeczono w punkcie 2 wyroku na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Na łączną kwotę kosztów postępowania złożyły się kwoty 804,00 złotych tytułem opłaty od pozwu, 17,00 zł tytułem opłaty od pełnomocnictwa, 2 400,00 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego ustalona zgodnie z §6 pkt. 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokatów oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu (Dz. U. z dnia 3 października 2002 r. ze zm.), co daje łączną kwotę 3 221,00 zł.

O tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa wydatkach orzeczono w punkcie 3 wyroku na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, zgodnie, z którym kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad

obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu. Sąd w punkcie 3 wyroku nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 50,00 zł tytułem wydatków tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa.

SSR Jolanta Brzęk